

Vrijwel alle bestellingen welke wij in het voorafgaande noemden, waren in juni en juli '40 geplaatst. Indië had dus op de situatie waarin het zich na de Meidagen van '40 bevond, snel gereageerd – de trage aflevering is gevolg geweest van het feit dat er in een periode waarin de gigantische Amerikaanse wapenindustrie nog in haar allereerste ontwikkeling was en van alle kanten de noodkreten in Washington binnenkwamen, in en bij Indië nog niet gevochten werd.

Toen de strijd ontbrandde, was het te laat.

Bondgenootschap in wording¹

Aan het slot van hoofdstuk 9 vermeldden wij dat zowel het Nederlands-Indisch gouvernement als de Nederlandse regering in de zomer van '40 huiverig was om Indië nauw met Engeland te laten samenwerken: gevreesd werd dat de Japanners, als zij er de lucht van kregen, dat zouden beschouwen als een aantasting van de jegens Japan neutrale positie van Indië en geprovoceerd zouden worden tot een poging, zich van Indië meester te maken. Op zichzelf was die samenwerking met Engeland evenwel wenselijk – het dilemma kon slechts op één wijze opgelost worden: ging men er toe over, d.w.z. begon men een gemeenschappelijke verdediging tegen Japan voor te bereiden, dan moest die voorbereiding in het geheim geschieden. Het zou natuurlijk het beste zijn wanneer de vijf machten die strijdkrachten in het Verre Oosten hadden: de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, de twee Britse *dominions* Australië en Nieuw-Zeeland, en Nederlands-Indië alle vijf tijdig tot duidelijke en bindende afspraken zouden komen over wat zij gemeenschappelijk zouden ondernemen indien één hunner door Japan werd aangevallen. Dat ideaal was onbereikbaar: in de Verenigde Staten was slechts het *Congress* bevoegd, oorlog te verklaren, en president Roosevelt, die vooral in '40 maar ook nog in '41 rekening moest houden met een sterke isolationistische stroming, kon geen enkele bindende toezegging doen dat de Verenigde Staten zich naast Engeland, Australië, Nieuw-Zeeland of Nederland zouden scharen indien een van die vier met Japan in oorlog zou geraken. Doordat evenwel Roosevelt's handen gebonden waren, achtte Churchill ook de zijne gebonden: zonder zekerheid van Amerikaanse steun achtte

¹ Wij geven in deze paragraaf in hoofdzaak de gegevens weer die al voorkomen in deel 9 van ons werk, nl. in de paragraaf 'Samenwerking met Britten en Amerikanen' van hoofdstuk 4.